

Dibuix Artístic

En dibuixar, la mirada es converteix en observació precisa i contemplació que abstruï i sintetitza la realitat a través de l'expressió gràfica. El dibuix és, per tant, un procés interactiu d'observació, reflexió i representació. Un procés que requereix una tècnica inicial, conèixer els seus recursos i elements fonamentals i fer un exercici continu d'entrenament i pràctica. El seu acompliment implica comprendre'n el llenguatge i com hi intervenen les formes i les relacions que tenen, les estructures, els volums, la perspectiva, les proporcions, el comportament de la llum i el color. Partint de la consideració del dibuix com un mètode de treball gairebé científic d'exploració i indagació, no convé oblidar els avenços que s'han aconseguit al llarg de la història ni les solucions que s'han aportat als problemes de formulació gràfica d'un entorn tridimensional. L'anàlisi de diferents obres ajuda a identificar els camins que ja s'han recorregut, de manera que els alumnes se'n poden servir en la seva incursió en el dibuix. El dibuix és un llenguatge universal que suposa una activitat intel·lectual com a mitjà d'anàlisi i coneixement. És el primer enllaç d'unió entre la idea i la representació gràfica d'aquesta, la qual cosa propícia que sigui l'origen de múltiples activitats creadores i resulti imprescindible en el desenvolupament de totes les altres arts, perquè és un pas previ en la resolució de projectes i propostes artístiques. Això fa que els tipus de dibuix i els àmbits d'aplicació siguin extensos i variats, amb àrees de coneixement molt diferents i amb necessitats formals i tècniques igualment diverses. Es constitueix com un llenguatge específic i complex que presenta múltiples possibilitats pràctiques, organitzatives i expressives.

No obstant això, el dibuix no sols és l'origen de múltiples activitats artístiques o una eina de coneixement, també és un instrument d'expressió i comunicació: en utilitzar-lo, es projecta una visió del món en la qual es combinen l'estudi atent i analític de la realitat i la reinvençió que en fa la imaginació. El dibuix, a més de servir per realitzar les primeres exterioritzacions de pensaments i emocions, és íntim i directe i alliberador en la seva immediatesa; en definitiva, suposa un primer intent d'apropiació de l'espai. El traç i el gest revelen sens dubte una necessitat creativa. Aquesta necessitat i l'assimilació de la ubicació espacial han evolucionat al llarg de la història de la humanitat. El dibuix conté l'essència de l'ésser humà, representa l'autora o autor i, en conseqüència, té valor autònom com a obra d'art.

Tenint en compte tots aquests aspectes, la matèria de dibuix artístic presenta una sèrie de competències específiques que busquen assegurar l'adquisició dels coneixements, les destreses i les actituds necessàries per aplicar-les en diferents projectes i àmbits, descobrint el dibuix com a llenguatge gràfic i desenvolupant en els alumnes la facultat de l'observació activa. Així mateix cerca promoure la sensibilitat estètica cap a les obres pròpies i les dels altres, tot descobrint el dibuix com a mitjà independent de l'expressió personal. Aquestes competències específiques emanen de les competències clau i els objectius establerts per a l'etapa de batxillerat, especialment, dels descriptors de la competència en consciència i expressió culturals, als quals s'afegeixen, entre altres, aspectes relacionats amb la comunicació verbal, la digitalització, la convivència democràtica, la interculturalitat o la creativitat. Aquestes competències estan dissenyades perquè diverses d'elles puguin treballar-se simultàniament, mitjançant el desenvolupament entrellaçat de la matèria, per la qual cosa l'ordre en el qual estan presentades no és vinculant. Els criteris d'avaluació, que es desprenen directament d'aquestes competències específiques, estan dissenyats per comprovar el seu grau de consecució per part dels alumnes.

Quatre d'aquests es troben en els dos cursos: «Concepte i història del dibuix», que recull els sabers relacionats amb la concepció del dibuix i la seva evolució al llarg de la història, la seva presència en diferents obres artístiques i la seva importància i funcionalitat en molt diversos àmbits disciplinaris; «L'expressió gràfica i els seus recursos elementals», que conté els sabers relacionats amb la terminologia específica de la matèria, com també amb les tècniques i elements propis de l'expressió gràfica i el seu llenguatge; «La llum, el clarobscur i el color», que inclou els sabers relacionats amb el tractament de la llum i les dimensions i usos del clarobscur i el color; i «Projectes gràfics col·laboratius», que engloba els coneixements, destreses i actituds que és necessari posar en pràctica per dur a terme projectes gràfics col·laboratius. Per part seva, els aspectes relacionats amb la percepció visual i els sistemes d'ordenació de l'espai, s'engloben, en Dibuix Artístic I, dins del bloc

denominat «Percepció i ordenació de l'espai»; i, en Dibuix Artístic II, dins del bloc «Dibuix i espai», en el qual es recullen sabers relatius a la perspectiva, l'enquadrament o la relació de la naturalesa amb la geometria. Completen els blocs anteriors, «Tecnologies i eines digitals», del primer curs, que recull les eines digitals aplicades al dibuix, tant en el traçat com en l'edició i «La figura humana», del segon curs, que conté els sabers relacionats amb la representació i la utilitat i funció de la figura humana en el dibuix.

L'adquisició de les competències específiques de la matèria requereix planificar activitats que permetin als alumnes explorar una àmplia gamma d'experiències d'expressió gràfica, utilitzant tant materials tradicionals i alternatius com eines i mitjans tecnològics. En el desenvolupament d'aquestes situacions, les competències específiques no han d'entendre's com a independents, sinó que han de treballar-se en conjunt, la qual cosa requerirà l'activació, interrelacionada i progressivament complexa, dels coneixements, destreses i actituds propis de la matèria. Aquestes situacions han de proporcionar als alumnes un panorama ampli d'aplicacions formatives i professionals en les seves múltiples possibilitats. A més, per contribuir a la formació global, han d'incloure, de manera transversal, qüestions relacionades amb la sostenibilitat, la seguretat dels projectes, com també la prevenció i la gestió responsable dels residus, l'estudi de la toxicitat i l'impacte ambiental dels diferents materials artístics.

Finalment, cal afegir que l'ensenyament del dibuix artístic contribueix a la formació dels alumnes en el desenvolupament de la sensibilitat artística i el gaudi estètic, la creativitat i l'expressivitat, sense oblidar el progrés en la capacitat d'observació, l'anàlisi i la reflexió sobre la realitat. Dibuixar conjuga tant la intuïció com la idea i el coneixement previs, fomenta la dinàmica creativa de retroalimentació que estimula el pensament divergent i facilita la connexió de la imaginació amb la realitat.

Competències específiques

CE 1 Comprendre el dibuix com a forma de coneixement, comunicació i expressió, comparant l'ús que se'n fa en manifestacions culturals i artístiques de diferents èpoques, llocs i àmbits disciplinaris i valorant la diversitat de significats que origina, per apreciar la importància de la diversitat cultural i la rellevància de la conservació i la promoció del patrimoni.

Les societats realitzen representacions del món per diversos mitjans expressius, generant tant una identitat i un procés reflexiu propis com una pluralitat cultural i artística. En aquest sentit, el dibuix és una de les formes de pensament de tota societat i, per això, identificar la seva presència en les manifestacions culturals i artístiques de qualsevol lloc i època, com també en diferents àmbits disciplinaris, ajuda als alumnes a comprendre'l com una eina universal de coneixement, comunicació i expressió. Al mateix temps, poden entendre la importància de la diversitat cultural com una font de riques i considerar la rellevància de la promoció i conservació del patrimoni. El fet de comparar i apreciar la pluralitat d'usos del dibuix en diferents àmbits, de forma raonada i compartida i mitjançant produccions orals, escrites o multimodals ha de promoure en els alumnes i alumnes la curiositat per conèixer i explorar els seus diferents llenguatges i tècniques, afavorir l'anàlisi crítica i el judici propi sobre les seves funcions i intencionalitats que els permetin valorar la diversitat de significats als quals dona lloc i introduir el concepte de *llibertat d'expressió*.

Descriptors que es lliguen a aquesta competència específica: CCL1, CC1, CC3, CCEC1, CCEC2.

CE 2 Analitzar amb actitud crítica i reflexiva produccions plàstiques de diferents èpoques i estils, reconeixent el llenguatge, les tècniques i procediments, la funció significativa i l'expressivitat del dibuix que hi són presents per desenvolupar la consciència visual i el criteri estètic i ampliar les possibilitats de gaudi de l'art.

La recepció artística completa requereix posicionar-se davant qualsevol proposta cultural, incloses les contemporànies, amb actitud oberta i amb el major coneixement possible del llenguatge, les tècniques i els recursos que són necessaris en tot procés creatiu. Reconèixer les dificultats que es plantegen al llarg del procés ajuda a valorar-lo. A més, l'anàlisi crítica i reflexiva de l'expressivitat gràfica i la funció significativa presents en qualsevol producció plàstica ajuda als alumnes a utilitzar correctament la terminologia específica. Entre els exemples considerats s'ha d'incorporar la perspectiva de gènere i la perspectiva intercultural, amb èmfasi en l'estudi de produccions fetes per

<p>dones i per persones de grups socials i poblacionals que sofreixen la discriminació racial, com també de la seva representació en l'art.</p> <p>És un objectiu ineludible d'aquesta matèria conjugar l'anàlisi amb el coneixement, mantenir una postura oberta i respectuosa davant les dificultats oposades, afavorir d'aquesta manera l'adquisició de consciència visual i, en paral·lel, el desenvolupament d'un criteri estètic informat davant qualsevol manifestació cultural o artística, per augmentar així les possibilitats de gaudi en la recepció artística.</p>
<p>Descriptors que es lliguen a aquesta competència específica: CCL1, CC1, CC3, CCEC1, CCEC2.</p>
<p>CE 3 Analitzar, interpretar i representar la realitat, utilitzant els recursos elementals i la sintaxi del dibuix, per oferir una visió pròpia d'aquesta realitat, potenciar la sensibilitat i afavorir el desenvolupament personal i artístic.</p>
<p>L'acció de dibuixar suposa una actitud d'obertura, la indagació sobre el món, al mateix temps que és una reflexió sobre la pròpia interpretació que se'n fa. El dibuix és, doncs, un dels mitjans artístics més complets per comprendre, analitzar i interpretar la realitat, perquè, d'una banda, ofereix una visió objectiva d'aquesta i, per una altra, propicia l'expressió immediata i directa d'una visió subjectiva. Conèixer aquestes qualitats fa que els alumnes els puguin utilitzar en l'exteriorització del seu pensament i afavorir així el seu desenvolupament personal i artístic.</p> <p>Per donar suport al procés creatiu s'han de conèixer i explorar les possibilitats expressives dels recursos elementals propis del dibuix: punt, línia, forma i textura, com també la seva sintaxi. És molt important, igualment, fer esbossos a partir de l'observació detallada de la realitat, per avançar cap a l'expressió gràfica personal que inclogui les representacions de la imaginació.</p>
<p>Descriptors que es lliguen a aquesta competència específica: CPSAA1.1, CPSAA1.2, CC1, CC2, CCEC3.1.</p>
<p>CE 4 Experimentar amb diferents materials, tècniques i suports, incloent el propi cos, analitzant la seva importància en les propostes artístiques contemporànies, per descobrir el gest del dibuix i l'apropiació de l'espai com a mitjans d'autoexpressió i acceptació personal.</p>
<p>Al llarg de la història de l'art, els grans avenços i transformacions s'han produït per l'experimentació incessant que els artistes han introduït en les seves obres, ja sigui quant als materials, tècniques i suports disponibles en cada moment, ja sigui quant a la representació de la tridimensionalitat o l'apropiació i ubicació en l'espai de la figura humana. Malgrat les grans diferències que poden trobar-se en les diferents èpoques i tendències artístiques, es repeteix el fet que la percepció i la representació de l'espai s'ha fet amb la mesura de la figura humana com a referència d'escala i proporció. En algunes propostes artístiques contemporànies, el cos humà ha traspassat aquest límit de referència per convertir-se en el protagonista de la creació, com a suport i com a eina, portant l'expressivitat del gest i de la petjada artística al centre mateix de l'obra. Igualment, s'ha traspassat també el límit de la representació bidimensional de la tridimensionalitat per arribar a l'apropiació mateixa de l'espai, convertint-lo en el suport de la pròpia intervenció artística. Descobrir i explorar diferents formes d'expressió gràfica, incloses les que situen el cos humà en el centre, afavoreix l'autoexpressió i desenvolupa l'autoconfiança i l'acceptació personal.</p>
<p>Descriptors que es lliguen a aquesta competència específica: CPSAA5, CC1, CC3, CCEC1, CCEC3.1, CCEC3.2.</p>
<p>CE 5 Utilitzar la pràctica del dibuix com a mitjà d'expressió d'idees, opinions, sentiments i emocions, investigant els referents culturals i la influència en les creacions posteriors, per ampliar el repertori artístic i enriquir les produccions pròpies.</p>
<p>El dibuix constitueix un mitjà d'expressió d'idees, opinions, sentiments i emocions que evolucionat al llarg de la història. El coneixement i l'anàlisi de diferents manifestacions culturals i artístiques de qualsevol lloc i època afavoreixen que els alumnes comprenguin les influències que unes propostes han tingut sobre unes altres, fins i tot prenent referents de cultures i disciplines diferents a les pròpies de la persona que cregui. Pot establir així connexions entre diferents tipus de llenguatges plàstics, visuals i audiovisuals (fotografia, còmic, cinema, publicitat, etc.) i explorar la presència del dibuix com a mitjà d'expressió en cadascun. Al mateix temps, els alumnes es forgen una cultura visual i descobreixen els avenços en procediments o tècniques utilitzats en cada mitjà creatiu. A més, assimilen que cap creació artística nova mai no trenca totalment amb els referents previs,</p>

poden valorar la importància de la pràctica artística com a vehicle per expressar idees, opinions, sentiments i emocions al llarg de la història i ajudar-se en això per enriquir les pròpies produccions.

Descriptors que es lliguen a aquesta competència específica: CC1, CC3, CCEC1, CCEC2, CCEC3.1.

CE 6 Realitzar produccions gràfiques expressives i creatives, valorant la importància dels elements del llenguatge gràfic i l'organització que tenen en la definició d'un estil personal, per progressar en l'execució tècnica i en les qualitats comunicatives i expressives de les produccions pròpies.

El dibuix parteix de l'observació precisa i activa de la realitat, per la qual cosa és fonamental entendre com funciona la percepció visual de la qual partim, les seves lleis i principis i l'organització dels elements en l'espai. El coneixement i l'ús dels elements del llenguatge gràfic, les seves formes, signes, possibilitats expressives i efectes visuals, faciliten als alumnes la construcció d'un mecanisme de treball amb el dibuix com a base. Això els permet comprendre les imatges, les seves estructures i la seva composició. El dibuix es converteix així en un mètode d'anàlisi de les formes, en què es mostra el més destacat dels objectes, que al mateix temps es descobreixen en tota la seva veritat i revelen allò que passava desapercebut. Com qualsevol mètode, el dibuix necessita constància en el treball. Només dibuixant s'arriben a aconseguir la destresa i l'habilitat necessàries per emprar-lo en els nostres projectes.

El dibuix és, al mateix temps, mètode de coneixement i mètode d'expressió. En avançar en la pràctica, el traç i el gest tornen més personals, arriben a convertir-se en petjades expressives i comunicatives amb les quals s'exterioritza tant el món interior com la pròpia visió de la realitat.

Descriptors que es lliguen a aquesta competència específica: CPSAA1.1, CPSAA5, CCEC3.2, CCEC4.1, CCEC4.2.

CE 7 Experimentar amb les tècniques pròpies del dibuix, identificant les eines, mitjans i suports necessaris i analitzant el possible impacte ambiental, per integrar-les de manera creativa i responsable en la realització de produccions gràfiques.

Per tal que els alumnes experimentin amb les tècniques del dibuix, tant tradicionals com digitals, ha d'adquirir els sabers necessaris sobre una àmplia varietat d'eines, mitjans i suports. En haver identificat les seves possibilitats d'ús i d'expressió, serà capaç de seleccionar els més adequats a les representacions gràfiques que se li plantegin. En aquest terreny, també és important que conegui l'impacte ambiental dels materials que empra, tant pel que fa a la seva producció com a la gestió dels materials de rebuig que produeix; tot això amb la finalitat d'adoptar pràctiques de treball sostenibles, segures i responsables.

Reconèixer el dibuix no tan sols com un mètode d'anàlisi, sinó també com a llenguatge creatiu, comporta comprendre els diferents nivells d'iconicitat que es poden donar en les representacions gràfiques, com també els valors expressius del clarobscur i el color. Per crear produccions gràfiques que resolguin aquests plantejaments de forma ajustada a la intenció inicial, però sense tancar-se a possibles modificacions que les enriqueixin durant el procés creatiu, els alumnes han de seleccionar i aplicar les tècniques més adequades i cercar, a més, l'ús creatiu, responsable, segur i sostenible d'aquestes per aconseguir resultats personals.

Descriptors que es lliguen a aquesta competència específica: STEM1, CD2, CPSAA5, CC1, CC4, CE1, CCEC4.1, CCEC4.2.

CE 8 Adaptar els coneixements i destreses adquirits, desenvolupant la retentiva i la memòria visual, per respondre amb creativitat i eficàcia a nous desafiaments de representació gràfica.

L'observació conscient de l'entorn, per abstrure i seleccionar el més representatiu, és fonamental en el procés de representació gràfica de la realitat. El que es percep no és més que la reconstrucció que fa el cervell de la informació rebuda i, en la reconstrucció, intervé com a factor fonamental la memòria visual, entesa com la capacitat de recordar imatges. Quan es dibuixa del natural, s'ha d'observar, analitzar i retenir la informació que es vol traslladar al dibuix, per això s'exerciten la memòria visual i la retentiva, destreses fonamentals en l'expressió gràfica. A través de l'enquadrament i l'encaix s'organitza la informació en el suport triat i s'estableixen proporcions, tenint en compte la perspectiva, tant en les formes i objectes com en l'espai que els envolta, processos que posen en joc els coneixements i destreses adquirits pels alumnes.

A més, en el procés de dibuixar intervenen la imaginació, records i imatges mentals i és per això que, en les produccions gràfiques, es transmeten tant la visió i interpretació exterior del món com la interior, propiciant-se l'expressió personal i diferenciada de la resta.

Descriptors que es lliguen a aquesta competència específica: CPSAA1.1, CPSAA5, CC1, CCEC4.1, CCEC4.2.

CE 9 Crear projectes gràfics col·laboratius, contribuint de manera creativa a la seva planificació i realització i adaptant el disseny i el procés a les característiques pròpies d'un àmbit disciplinar, per descobrir possibilitats de desenvolupament acadèmic i professional i apreciar l'enriquiment que suposen les propostes compartides.

El dibuix és present en múltiples àmbits disciplinaris, com ara el disseny, l'arquitectura, la ciència, la literatura o l'art. Dissenyar creativament un projecte concret, de manera col·laborativa i amb una finalitat definida, requereix establir la planificació adequada, organitzar i repartiment les tasques de manera coherent, entenent que crear qualsevol projecte gràfic ajustat a un àmbit disciplinar concret suposa, a més d'un enriquiment, assumir riscos i reptes. Els alumnes n'han de ser conscients i han de tenir present en tot moment la intenció última del projecte que crea. El treball col·laboratiu, a més, els permet l'assumpció de diferents rols i responsabilitats i contribueix al fet que aprenguin a respectar les opinions de la resta. En el desenvolupament dels projectes gràfics, a més, hauran de fer front a les possibles dificultats i canvis exigits per les circumstàncies o pel propi disseny de la producció, augmentant la seva resiliència i aprenent a adaptar la planificació inicial als imprevists que puguin sorgir.

Finalment, avaluar les diverses fases i el resultat del projecte, descobrir els possibles errors i els encerts, facilita processos posteriors de creació i elaboració i permet introduir alternatives i propostes diverses, al mateix temps que desenvolupa en els alumnes més seguretat en la seva capacitat d'afrontar pròxims reptes, tant acadèmics com professionals.

Descriptors que es lliguen a aquesta competència específica: STEM2, STEM3, CPSAA3.1, CPSAA4, CE1, CE3, CCEC4.1, CCEC4.2.

Dibuix Artístic I

Criteris d'avaluació

S'estableixen els criteris d'avaluació (CA) de cada una de les competències específiques (CE), juntament amb aclariments orientatius per desenvolupar-los.

CE 1 Comprendre el dibuix com a forma de coneixement, comunicació i expressió, comparant l'ús que se'n fa en manifestacions culturals i artístiques de diferents èpoques, llocs i àmbits disciplinaris i valorant la diversitat de significats que origina, per apreciar la importància de la diversitat cultural i la rellevància de la conservació i la promoció del patrimoni.

CA 1.1 Identificar el dibuix com a forma de coneixement, comunicació i expressió, reflexionar amb iniciativa sobre la seva presència en diferents manifestacions culturals i artístiques i comparar de forma autònoma el seu ús en aquestes.

- Identificar el dibuix com a forma de coneixement, comunicació i expressió.
- Reflexionar de manera independent sobre la presència del dibuix en diverses manifestacions culturals i artístiques.
- Comparar de forma autònoma l'ús de dibuix en diferents manifestacions culturals i artístiques.

CA 1.2 Comparar les múltiples funcions del dibuix a través d'una anàlisi autònoma del seu ús en produccions de diversos àmbits disciplinaris.

CA 1.3 Relacionar la pluralitat cultural i artística amb la llibertat d'expressió, argumentar l'opinió pròpia de forma activa, compromesa i respectuosa i analitzar els usos del dibuix en diverses manifestacions artístiques.

- Relacionar la pluralitat cultural i artística amb la llibertat d'expressió.
- Argumentar la pròpia opinió de forma activa, compromesa i respectuosa amb la llibertat d'expressió i amb la pluralitat cultural i artística.

- Analitzar els usos del dibuix en diverses manifestacions artístiques.

CE 2 Analitzar amb actitud crítica i reflexiva produccions plàstiques de diferents èpoques i estils, reconeixent el llenguatge, les tècniques i procediments, la funció significativa i l'expressivitat del dibuix que hi són presents per desenvolupar la consciència visual i el criteri estètic i ampliar les possibilitats de gaudi de l'art.

CA 2.1 Analitzar el llenguatge, les tècniques i procediments del dibuix en diferents propostes plàstiques, entenent els canvis que s'han produït en les tendències al llarg de la història i utilitzant la terminologia específica més adequada.

- Analitzar amb actitud crítica i reflexiva el llenguatge, les tècniques i procediments del dibuix en diferents propostes plàstiques de diferents èpoques i estils.

- Entendre el canvis que s'han produït en les tendències al llarg de la història

- Utilitzar la terminologia específica adequada en l'anàlisi de produccions artístiques de diferents èpoques i estils.

CA 2.2 Analitzar diferents manifestacions culturals i artístiques, comprendre la funció que hi exerceix el dibuix i valorar l'enriquiment que suposen els reptes creatius i estètics per a la societat.

- Analitzar diferents manifestacions culturals i artístiques.

- Comprendre la funció que exerceix el dibuix en diferents manifestacions artístiques i culturals com la pintura, l'escultura, l'arquitectura o el disseny, entre d'altres.

- Comprendre i valorar la funció expressiva del dibuix en les diferents produccions plàstiques de diferents estils i èpoques.

- Valorar l'enriquiment que suposen els reptes creatius i estètics per a la societat.

CE 3 Analitzar, interpretar i representar la realitat, utilitzant els recursos elementals i la sintaxi del dibuix, per oferir una visió pròpia d'aquesta realitat, potenciar la sensibilitat i afavorir el desenvolupament personal i artístic.

CA 3.1 Experimentar amb sensibilitat les possibilitats expressives dels recursos elementals del dibuix (punt, línia, forma) i de la seva sintaxi i millorar el procés de creació gràfica.

- Experimentar amb sensibilitat les possibilitats expressives dels recursos elementals del dibuix (punt, línia, forma) i de la seva sintaxi.

- Millorar el procés de creació gràfica.

CA 3.2 Analitzar, interpretar i representar la realitat mitjançant esbossos, tot utilitzant les eines adequades i desenvolupant una expressió pròpia, espontània i creativa.

- Analitzar la realitat mitjançant esbossos, utilitzant les eines adequades en cada cas.

- Interpretar la realitat mitjançant esbossos, utilitzant les eines adequades en cada cas.

- Representar gràficament la realitat mitjançant esbossos, utilitzant les eines adequades en cada cas.

- Desenvolupar una expressió pròpia, espontània i creativa.

CE 4 Experimentar amb diferents materials, tècniques i suports, incloent el propi cos, analitzar-ne la importància en les propostes artístiques contemporànies per descobrir el gest del dibuix i l'apropiació de l'espai com a mitjans d'autoexpressió i acceptació personal.

CA 4.1 Aportar l'empremta i el gest propis a la realització de dibuixos i combinar l'ús tradicional de materials, tècniques i suports amb la manipulació personal.

- Aportar l'empremta i el gest propis a la realització de dibuixos propis.

- Combinar l'ús tradicional dels materials, tècniques i suports amb la manipulació personal; és a dir, afegir-hi l'adaptació o toc propi per personalitzar el resultat final.

- Descobrir el gest del dibuix i l'apropiació de l'espai com a mitjans d'autoexpressió i acceptació personal.

CA 4.2 Realitzar composicions bidimensionals, figuratives o abstractes, explorar la percepció i l'ordenació de l'espai i indagar sobre la representació del cos humà i la possible utilització com a suport o com a eina gràfica.
- Realitzar composicions bidimensionals, figuratives o abstractes.
- Explorar la percepció i l'ordenació de l'espai.
- Experimentar amb la representació del cos humà i la seva possible utilització com a suport o eina gràfica.

CE 5 Utilitzar la pràctica del dibuix com a mitjà d'expressió d'idees, opinions, sentiments i emocions, investigant els referents culturals i la seva influència en les creacions posteriors, per ampliar el repertori artístic i enriquir les produccions pròpies.
CA 5.1 Identificar els referents artístics d'una obra determinada, descrivint la influència que exerceixen i les relacions que s'hi estableixen.
CA 5.2 Expressar idees, opinions, sentiments i emocions a través de creacions gràfiques i dibuixos propis, incorporant, de forma guiada, procediments o tècniques utilitzats en referents artístics d'interès per als alumnes.
- Expressar idees, opinions, sentiments i emocions a través de dibuixos i creacions gràfiques pròpies.
- Incorporar, de forma guiada, procediments o tècniques utilitzats en referents artístics d'interès.

CE 6 Realitzar produccions gràfiques expressives i creatives, valorant la importància dels elements del llenguatge gràfic i l'organització en la definició de l'estil personal, per progressar en l'execució tècnica i en les qualitats comunicatives i expressives de les produccions pròpies.
CA 6.1 Emprar amb intencions comunicatives o expressives els mecanismes de la percepció visual, les seves lleis i principis, així com la composició i l'ordenació d'elements en l'espai, mostrant interès en les seves aplicacions.
- Emprar amb intencions comunicatives o expressives els mecanismes de la percepció visual, les seves lleis i principis.
- Emprar amb intencions comunicatives o expressives la composició i l'ordenació d'elements en l'espai.
- Mostrar interès en les aplicacions dels mecanismes de la percepció visual, les seves lleis i principis, la composició i l'ordenació d'elements en l'espai.
CA 6.2 Expressar a través del traç i el gest del dibuix la visió pròpia de la realitat o del món interior, experimentar amb els elements del llenguatge gràfic, les formes, signes, possibilitats expressives i efectes visuals.
- Expressar a través del traç i el gest del dibuix una visió pròpia de la realitat o del món interior.
- Experimentar amb els elements del llenguatge gràfic, les formes, signes, possibilitats expressives i efectes visuals.

CE 7 Experimentar amb les tècniques pròpies del dibuix, identificar les eines, mitjans i suports necessaris i analitzar el possible impacte ambiental, per integrar-les de manera creativa i responsable en la realització de produccions gràfiques.
CA 7.1 Proposar diferents solucions gràfiques a una mateixa proposta visual, utilitzant diferents nivells d'iconicitat, identificant les eines, mitjans i suports necessaris i justificar raonadament i respectuosament l'elecció.
- Proposar diferents solucions gràfiques a una mateixa proposta visual, utilitzant diferents nivells d'iconicitat.
- Identificar les eines, mitjans i suports necessaris per a una creació gràfica.
- Justificar raonadament i respectuosament l'elecció realitzada.

CA 7.2 Seleccionar i utilitzar amb destresa les eines, mitjans i suports més adequats a la intenció creativa, emprant els valors expressius de tècniques com el clarobscur i el color en una interpretació gràfica personal de la realitat.

- Seleccionar i utilitzar amb destresa les eines, mitjans i suports més adequats a la intenció creativa.
- Emprar els valors expressius de tècniques com el clarobscur i el color en una interpretació gràfica personal de la realitat.

CA 7.3 Investigar de manera activa i oberta sobre la presència de tecnologies digitals en referents artístics contemporanis i integrar-les en el procés creatiu i expressiu propi.

- Investigar de manera activa i oberta sobre la presència de tecnologies digitals en referents artístics contemporanis.
- Integrar les tecnologies digitals en el propi procés creatiu.

CE 8 Adaptar els coneixements i destreses adquirits, desenvolupant la retentiva i la memòria visual, per respondre amb creativitat i eficàcia a nous desafiaments de representació gràfica.

CA 8.1 Representar gràficament el model escollit a partir del seu estudi i anàlisi, tot seleccionant i fent abstracció de les seves característiques més representatives.

- Representar gràficament el model escollit a partir del seu estudi i anàlisi.
- Seleccionar i fer abstracció de les característiques més representatives d'un model gràfic escollit.

CA 8.2 Utilitzar l'enquadrament, l'encaix i la perspectiva en la resolució de problemes de representació gràfica, tot analitzant tant els diferents volums com l'espai que completa el conjunt.

- Utilitzar l'enquadrament en la resolució de problemes de representació gràfica.
- Utilitzar l'encaix en la resolució de problemes de representació gràfica.
- Utilitzar la perspectiva en la resolució de problemes de representació gràfica.
- Analitzar els diferents volums i l'espai que completa el conjunt en la resolució de problemes de representació gràfica.

CE 9 Crear projectes gràfics col·laboratius, contribuint de manera creativa a la seva planificació i realització i adaptar el disseny i el procés a les característiques pròpies d'un àmbit disciplinar, per descobrir possibilitats de desenvolupament acadèmic i professional i apreciar l'enriquiment que suposen les propostes compartides.

CA 9.1 Planificar projectes gràfics col·laboratius senzills, identificant l'àmbit disciplinar en què es desenvoluparan i organitzar i distribuir les tasques de manera adequada.

- Planificar projectes gràfics col·laboratius senzills.
- Identificar l'àmbit disciplinar en què es desenvoluparan els projectes gràfics col·laboratius.
- Organitzar i distribuir les tasques de manera adequada.

CA 9.2 Realitzar projectes gràfics col·laboratius emmarcats en un àmbit disciplinar concret, utilitzant amb interès els valors expressius del dibuix artístic i els seus recursos.

- Realitzar projectes gràfics col·laboratius emmarcats en un àmbit disciplinar concret.
- Utilitzar amb interès els valors expressius del dibuix artístic i els seus recursos.

CA 9.3 Analitzar les dificultats sorgides en la planificació i realització de projectes gràfics compartits, entenent el procés com un instrument de millora del resultat final.

- Analitzar les dificultats sorgides en la planificació i realització de projectes gràfics compartits.
- Entendre el procés d'anàlisi de les dificultats com un instrument de millora del resultat final.

CA 9.4 Identificar possibilitats de desenvolupament acadèmic i professional relacionades amb el dibuix artístic, comprenent les oportunitats que ofereix i el valor afegit de la creativitat en els estudis i en el treball, expressant l'opinió pròpia de forma raonada i respectuosa.

- Identificar possibilitats de desenvolupament acadèmic i professional relacionades amb el dibuix artístic i comprendre les oportunitats que ofereix.
- Comprendre el valor afegit de la creativitat en els estudis i en el treball.
- Expressar l'opinió pròpia de forma raonada i respectuosa.

Sabers bàsics

Es concreten a continuació els sabers bàsics organitzats en blocs.

A. CONCEPTE I HISTÒRIA DEL DIBUIX
- El dibuix com a procés interactiu d'observació, reflexió, imaginació, representació i comunicació. Les diferents funcions del dibuix. Reconeixement dels camps d'actuació en relació amb la diversitat d'intencions comunicatives (analítica, descriptiva, expressiva, etc.). El dibuix com a llenguatge universal.
- El dibuix en l'art: des de l'Antiguitat fins al Romanticisme. Obres més representatives de diferents moviments artístics.
- El dibuix com a part de múltiples processos artístics. Àmbits disciplinaris: arts plàstiques i visuals, disseny, arquitectura, ciència i literatura. Àmbits del dibuix: Dibuix analític, Dibuix científic, Il·lustració, Dibuix tècnic, etc.
B. L'EXPRESSIÓ GRÀFICA I ELS SEUS RECURSOS ELEMENTALS
Terminologia i materials del dibuix
- Els diferents tipus de dibuix (apunt, esbós, esquema, estudi, croquis) i els seus àmbits d'aplicació.
- El paper: tipus i característiques diferenciadores en funció del gramatge i qualitat superficial. Elecció del suport més adequat en funció de la tècnica i finalitat comunicativa.
- Conceptes bàsics (pigment, aglutinant, dissolvent) i classificació dels materials en les tècniques seques, humides i grasses.
El punt i les seves possibilitats plàstiques i expressives
- Les funcions del punt com a element morfològic elemental.
- Seurat, Kandinsky, Yayoi Kusama, Emily Kame Kngwarreye, entre d'altres.
La línia: traç i grafisme. Les trames
- La línia com a element configurador de formes planes i volums en l'espai.
- Tipus de línies i traços. Línia de contorn, línia modulada, de relleu, trencada, tramats.
- Possibilitats expressives de la línia.
- Les trames. Generació de volums i textures.
La forma: tipologia, aplicacions i combinacions
- Definició del concepte de forma i dels seus components. Diferències entre forma i estructura formal.
- Classificació de les formes atenent les seves dimensions, configuració i origen.
Nivells d'iconicitat de la imatge
L'esbós. Introducció a l'encaix
- Diferents mètodes d'encaix en el dibuix: visor, quadrícula, caixes, reducció a formes geomètriques simples, etc.
Tècniques gràfiques i plàstiques, seques i humides
- Composició, instruments d'aplicació i propietats d'alguns dels materials de tècnica humida. Experimentar les diverses característiques plàstiques de l'aiguada (<i>gouache</i>), la tinta o l'aquarel·la.

<ul style="list-style-type: none"> - Composició i propietats d'alguns dels materials de tècnica seca. Experimentació sobre les possibilitats tècniques i expressives del grafit, el llapis de color, el carbonet, el llapis carbó i la barra Conté, mitjançant les variacions intencionades en l'ús del material i l'ús de diferents traços.
Materials gràficoplàstics. Seguretat, toxicitat, impacte mediambiental i sostenibilitat
<ul style="list-style-type: none"> - Ús responsable dels materials advertint de la possible toxicitat i de l'impacte mediambiental que poden tenir.
<ul style="list-style-type: none"> - Alternatives no tòxiques i/o respectuoses amb el medi ambient.

C. PERCEPCIÓ I ORDENACIÓ DE L'ESPAI

<ul style="list-style-type: none"> - Fonaments de la percepció visual.
<ul style="list-style-type: none"> - Principis de la psicologia de la Gestalt. Les lleis visuals de la Gestalt (de contrast, de continuïtat, de tancament, de simetria, de semblança, de proximitat, etc).
<ul style="list-style-type: none"> - Il·lusions òptiques.
<ul style="list-style-type: none"> - La composició com a mètode. L'equilibri compositiu. Direccions visuals. Aplicacions. Factors que intervenen en la composició: format, esquema compositiu, orientació de les formes, pes i direccions visuals. L'enquadrament i les relacions entre fons-figura i format. Equilibri compositiu, estàtic i dinàmic.
<ul style="list-style-type: none"> - Els sistemes d'ordenació en la sintaxi visual. Les lleis compositives: llei de la balança, llei de compensació de masses, llei de terços, simetries i ritmes. Aplicacions.
<ul style="list-style-type: none"> - Introducció a la representació de l'espai mitjançant la perspectiva. El concepte de perspectiva i la seva aplicació al dibuix artístic en la representació de formes tridimensionals i espais. La perspectiva, recorregut a través de la història del dibuix. Introducció al sistema axonomètric. Representació de formes geomètriques tridimensionals bàsiques. Introducció al sistema cònic. Cònica frontal i cònica obliqua. Representació de formes geomètriques tridimensionals bàsiques.

D. LA LLUM, EL CLAROSCUR I EL COLOR

<ul style="list-style-type: none"> - La llum i el volum. Relació entre llum, ombra i volum.
<ul style="list-style-type: none"> - Tipus de llum i il·luminació. Llum natural, llum artificial, llum directa i indirecta, llum difosa. Tonalitats de la llum. Ombra pròpia i ombra projectada. Ombra i textura. L'ombra segons les direccions de la llum.
<ul style="list-style-type: none"> - Valoració del claroscuro. Gradacions tonals. Caravaggio, Zurbarán. El Tenebrisme, entre d'altres.
<ul style="list-style-type: none"> - Naturalesa, percepció, psicologia i simbologia del color.
<ul style="list-style-type: none"> - Monocromia, bicromia i tricromia. Aplicacions bàsiques del color en el dibuix.
<ul style="list-style-type: none"> - La llum, el claroscuro i el color, que aborda el tractament de la llum, i el seu ús expressiu.

E. TECNOLOGIES I EINES DIGITALS

<ul style="list-style-type: none"> - Suports virtuals i eines digitals. Relació amb diferents àrees del disseny, arquitectura, fotografia, animació, cinema o art contemporani.
<ul style="list-style-type: none"> - Dibuix vectorial. Programari específic per al dibuix vectorial.
<ul style="list-style-type: none"> - Eines d'edició d'imatges per a l'expressió artística. Imatge rasteritzada o de mapa de bits. Definició i nocions d'ús per a la modificació estructural i estètica de les imatges.
<ul style="list-style-type: none"> - Programes de pintura i dibuix digital. Definició, avantatges gràfics de cadascun i nocions d'ús.

F. PROJECTES GRÀFICS COL·LABORATIUS

<ul style="list-style-type: none"> - La distribució de tasques en els projectes gràfics col·laboratius: criteris de selecció a partir de les habilitats requerides i de les necessitats del projecte. Nocions bàsiques.
--

- Fases dels projectes gràfics. Anàlisi, esbós, desenvolupament, presentació i avaluació.
- Estratègies de selecció de tècniques, eines, mitjans i suports del dibuix adequats a diferents disciplines. Definició del problema o necessitat a resoldre, públic potencial del projecte, mitjans disponibles i destreses adquirides i condicionants temporals.
- Estratègies d'avaluació de les fases i els resultats de projectes gràfics. L'error com a oportunitat de millora i aprenentatge.

Dibuix Artístic II

Criteria d'avaluació

S'estableixen els criteris d'avaluació (CA) de cada una de les competències específiques (CE), juntament amb aclariments orientatius per desenvolupar-los.

CE 1 Comprendre el dibuix com a forma de coneixement, comunicació i expressió, comparant l'ús que se'n fa en manifestacions culturals i artístiques de diferents èpoques, llocs i àmbits disciplinaris i valorant la diversitat de significats que origina, per apreciar la importància de la diversitat cultural i la rellevància de la conservació i la promoció del patrimoni.
CA 1.1 Identificar la presència del dibuix en diferents manifestacions culturals i artístiques, establint amb criteri propi les seves relacions i valorant-lo com a eina d'expressió.
- Identificar la presència del dibuix en diferents manifestacions culturals i artístiques establint amb criteri propi les seves relacions.
- Valorar el dibuix com a eina d'expressió.
CA 1.2 Explicar les múltiples funcions del dibuix a través de l'anàlisi autònoma de produccions de diferents àmbits disciplinaris.
CA 1.3 Defensar la importància de la llibertat d'expressió per a la pluralitat cultural i artística, a través d'un discurs raonat i argumentat de manera activa, compromesa i respectuosa.
- Defensar la importància de la llibertat d'expressió per a la pluralitat cultural i artística, a través d'un discurs raonat.
- Argumentar de manera activa, compromesa i respectuosa un discurs que defensi la importància de la llibertat d'expressió per a la pluralitat cultural i artística.

CE 2 Analitzar amb actitud crítica i reflexiva produccions plàstiques de diferents èpoques i estils, reconeixent el llenguatge, les tècniques i els procediments, la funció significativa i l'expressivitat del dibuix que hi són presents per desenvolupar la consciència visual i el criteri estètic i ampliar les possibilitats de gaudi de l'art.
CA 2.1 Analitzar el llenguatge, les tècniques i els procediments, la funció i l'expressivitat del dibuix en diferents produccions plàstiques, incloent les contemporànies, utilitzant la terminologia específica més adequada i identificant amb actitud oberta les intencionalitats dels seus missatges.
- Analitzar el llenguatge, les tècniques i els procediments, la funció i l'expressivitat del dibuix en diferents produccions plàstiques de diferents èpoques i estils.
- Utilitzar la terminologia específica adequada en l'anàlisi de produccions plàstiques de diferents èpoques i estils.
- Identificar amb actitud oberta les intencionalitats dels missatges en diferents produccions plàstiques de diferents èpoques i estils.
CA 2.2 Explicar de forma raonada l'elecció del dibuix com a eina d'expressió i transmissió de significats en diferents manifestacions culturals i artístiques.

CE 3 Analitzar, interpretar i representar la realitat, utilitzant els recursos elementals i la sintaxi del dibuix, per oferir una visió pròpia d'aquesta realitat, potenciar la sensibilitat i afavorir el desenvolupament personal i artístic.
CA 3.1 Recrear gràficament la realitat mitjançant esbossos, a partir tant de l'observació detallada com de la pròpia imaginació i utilitzant l'expressió personal i espontània.

- Recrear gràficament la realitat mitjançant esbossos, a partir de l'observació detallada.
- Recrear gràficament la realitat mitjançant esbossos, a partir de la pròpia imaginació.
- Utilitzar l'expressió personal i espontània en la recreació de la realitat mitjançant esbossos.
CA 3.2 Analitzar, interpretar i representar la realitat a partir d'obres gràfiques que explorin les possibilitats expressives de formes i textures, emprant els recursos del dibuix amb correcció i destresa.
- Analitzar la realitat a partir d'obres gràfiques que explorin les possibilitats expressives de formes i textures.
- Interpretar la realitat a partir d'obres gràfiques que explorin les possibilitats expressives de formes i textures.
- Representar la realitat a partir d'obres gràfiques que explorin les possibilitats expressives de formes i textures.
- Emprar amb correcció i destresa els recursos del dibuix en les obres gràfiques pròpies.

CE 4 Experimentar amb diferents materials, tècniques i suports, incloent el propi cos, analitzant la seva importància en les propostes artístiques contemporànies, per descobrir el gest del dibuix i l'apropiació de l'espai com a mitjans d'autoexpressió i acceptació personal.
CA 4.1 Usar el dibuix com a mitjà d'expressió, experimentant amb diferents materials, tècniques i suports, integrant-los en les produccions plàstiques pròpies i incorporant les possibilitats que ofereix el cos humà com a recurs.
- Usar el dibuix com a mitjà d'expressió.
- Experimentar amb diferents materials, tècniques i suports.
- Integrar diferents materials, tècniques i suports en les produccions plàstiques pròpies.
- Incorporar les possibilitats que ofereix el cos humà com a recurs.
CA 4.2 Recrear gràficament l'espai tridimensional, en produccions artístiques bidimensionals o tridimensionals, utilitzant diversos materials, tècniques i suports i experimentant de manera oberta amb els efectes perspectius de profunditat.
- Recrear gràficament l'espai tridimensional en produccions artístiques bidimensionals o tridimensionals.
- Utilitzar diversos materials, tècniques i suports.
- Experimentar de manera oberta amb els efectes perspectius de profunditat.
CA 4.3 Analitzar la importància del cos humà en les propostes artístiques contemporànies, estudiant els diferents materials, tècniques i suports utilitzats.
- Analitzar la importància del cos humà en les propostes artístiques contemporànies.
- Estudiar els diferents materials, tècniques i suports utilitzats en les propostes artístiques contemporànies.

CE 5 Utilitzar la pràctica del dibuix com a mitjà d'expressió d'idees, opinions, sentiments i emocions, investigar sobre els referents culturals i la influència en les creacions posteriors, per ampliar el repertori artístic i enriquir les produccions pròpies.
CA 5.1 Descriure els referents artístics presents en obres contemporànies, explicar la influència que exerceixen i les relacions que s'hi estableixen i reconèixer la importància de l'herència cultural.
- Descriure els referents artístics presents en obres contemporànies.
- Explicar la influència que exerceixen els referents artístics en obres contemporànies i les relacions que s'estableixen.
- Reconèixer la importància de l'herència cultural.
CA 5.2 Expressar idees, opinions, sentiments i emocions propis en la pràctica artística, prenent com a punt de partida l'exploració de l'entorn i d'obres artístiques d'interès personal.
- Expressar idees, opinions, sentiments i emocions propis en la pràctica artística.

- Prendre com a punt de partida l'exploració de l'entorn i d'obres artístiques d'interès personal.

CE 6 Realitzar produccions gràfiques expressives i creatives, valorant la importància dels elements del llenguatge gràfic i la seva organització en la definició de l'estil personal, per progressar en l'execució tècnica i en les qualitats comunicatives i expressives de les produccions pròpies.

CA 6.1 Representar gràficament les formes, les seves possibles combinacions i els espais negatius i positius presents en entorns urbans o naturals, a partir de l'estudi intencionat i selectiu.

CA 6.2 Expressar a través del traç i el gest del dibuix la visió pròpia de la realitat o del món interior amb el traç i el gest personals, usant els elements del llenguatge gràfic, les seves formes, signes, possibilitats expressives i efectes visuals.

- Expressar a través del traç i el gest del dibuix la visió pròpia de la realitat o del món interior amb el traç i el gest personals.
- Usar els elements del llenguatge gràfic, les seves formes, signes, possibilitats expressives i efectes visuals.

CE 7 Experimentar amb les tècniques pròpies del dibuix, identificar les eines, mitjans i suports necessaris i analitzar el possible impacte ambiental, per integrar-les de manera creativa i responsable en la realització de produccions gràfiques.

CA 7.1 Plantejar solucions alternatives en la representació de la realitat, amb diferents nivells d'iconicitat, mostrant un pensament divergent, utilitzant adequadament les eines, mitjans i suports seleccionats, analitzant el possible impacte ambiental i cercar activament un resultat final ajustat a les intencions expressives pròpies.

- Plantejar solucions alternatives en la representació de la realitat, amb diferents nivells d'iconicitat.
- Mostrar un pensament divergent.
- Utilitzar adequadament les eines, mitjans i suports seleccionats.
- Analitzar el possible impacte ambiental de les eines, mitjans i suports seleccionats.
- Cercar activament un resultat final ajustat a les intencions expressives pròpies.

CA 7.2 Seleccionar i utilitzar amb destresa i de manera creativa les eines, mitjans i suports més adequats a la intenció personal, emprant els valors expressius del clarobscur i el color en les interpretacions gràfiques pròpies de la realitat i la representació del món interior.

- Seleccionar i utilitzar amb destresa i de manera creativa les eines, mitjans i suports més adequats a la intenció personal.
- Emprar els valors expressius del clarobscur en les interpretacions gràfiques pròpies de la realitat i la representació del món interior.
- Emprar els valors expressius del color en les interpretacions gràfiques pròpies de la realitat i la representació del món interior.

CA 7.3 Emprar creativament les tecnologies digitals en produccions gràfiques, integrant-les en el procés creatiu i expressiu propi.

- Emprar creativament les tecnologies digitals en produccions gràfiques.
- Integrar les tecnologies digitals en el procés creatiu i expressiu propi.

CE 8 Adaptar els coneixements i destreses adquirits, desenvolupant la retentiva i la memòria visual, per respondre amb creativitat i eficàcia a nous desafiaments de representació gràfica.

CA 8.1 Interpretar gràficament la realitat observada, abstraient la informació rebuda i desenvolupant la retentiva i la memòria visual.

- Interpretar gràficament la realitat observada.
- Abstreure la informació rebuda de la realitat observada.
- Desenvolupar la retentiva i la memòria visual.

CA 8.2 Aconseguir efectes perspectius de profunditat en representacions gràfiques personals i creatives, ateses les proporcions i els contrastos lumínics i valorant la perspectiva com un mètode per recrear la tridimensionalitat.
- Aconseguir efectes perspectius de profunditat en representacions gràfiques personals i creatives, ateses les proporcions i els contrastos lumínics.
- Valorar la perspectiva com un mètode per recrear la tridimensionalitat.
- Afrontar els reptes que sorgeixin.
- Avaluar la planificació i les modificacions realitzades.

CE 9 Crear projectes gràfics col·laboratius, contribuint de manera creativa a la seva planificació i realització i adaptant el disseny i el procés a les característiques pròpies d'un àmbit disciplinar, per descobrir possibilitats de desenvolupament acadèmic i professional i apreciar l'enriquiment que suposen les propostes compartides.
CA 9.1 Planificar projectes gràfics col·laboratius senzills, identificant l'àmbit disciplinar en què es desenvoluparan i organitzant i distribuint les tasques de manera adequada.
- Planificar projectes gràfics col·laboratius senzills.
- Identificar l'àmbit disciplinar en què es desenvoluparan els projectes gràfics col·laboratius.
- Organitzar i distribuir les tasques de manera adequada.
CA 9.2 Realitzar projectes gràfics col·laboratius emmarcats en un àmbit disciplinar concret, utilitzant amb interès els valors expressius del dibuix artístic i els seus recursos.
- Realitzar projectes gràfics col·laboratius emmarcats en un àmbit disciplinar concret.
- Utilitzar amb interès els valors expressius del dibuix artístic i els seus recursos.
CA 9.3 Afrontar amb creativitat els possibles reptes que sorgeixen en l'execució de projectes gràfics col·laboratius, contribuint a la consecució i la millora del resultat final i avaluant tant la planificació com les modificacions realitzades.
- Afrontar amb creativitat els possibles reptes que sorgeixen en l'execució de projectes gràfics col·laboratius.
- Contribuir a la consecució i a la millora del resultat final.
- Avaluar la planificació i les modificacions realitzades.
CA 9.4 Identificar possibilitats de desenvolupament acadèmic i professional relacionades amb el dibuix artístic, comprenent les oportunitats que ofereix i el valor afegit de la creativitat en els estudis i en el treball, expressant l'opinió pròpia de forma raonada i respectuosa.
- Identificar possibilitats de desenvolupament acadèmic i professional relacionades amb el dibuix artístic i comprendre les oportunitats que ofereix.
- Comprendre el valor afegit de la creativitat en els estudis i en el treball.
- Expressar l'opinió pròpia de forma raonada i respectuosa.

Sabers bàsics

Es concreten a continuació els sabers bàsics organitzats en blocs.

A. CONCEPTE I HISTÒRIA DEL DIBUIX
- El dibuix en l'art dels segles XIX i XX. Obres més representatives de diferents artistes vistes des de la perspectiva de gènere. El dibuix de creadores i creadors contemporanis de les Illes Balears.
- De la representació objectiva a la subjectiva. Del figuratiu a l'abstracció.
- La Bauhaus i el disseny.
- El dibuix com a expressió artística contemporània. Dibuixar en l'espai.
B. L'EXPRESSIÓ GRÀFICA I ELS SEUS RECURSOS ELEMENTALS

- L'observació, la retentiva i la memòria visual. Representació objectiva de la imatge: l'observació, l'anàlisi de la realitat i la comprensió de l'estructura interna de les formes. Representació subjectiva de la imatge: el traç i el grafisme personal en relació amb l'aparença estètica de la imatge creada i amb el sentiment i intenció del creador.
- Les formes i la seva transformació: la forma entesa com una estructura d'elements i relacions. Espais negatius i positius de les formes. Contorn / dintorn. Possibilitats expressives de la forma en funció del punt de vista perceptiu, de la llum i el color.
- Textura visual i tàctil. Aplicacions de les textures als dibuixos.
- Tècniques gràficoplàstiques, tradicionals, alternatives i digitals.

C. DIBUIX I ESPAI

- La línia, el dibuix i la tridimensionalitat. Perspectiva axonomètrica. Representació d'objectes quotidians.
- La perspectiva. La perspectiva cònica i el dibuix artístic. L'elecció del punt de vista. Perspectiva cònica amb un, dos i tres punts de fuga. Representació d'objectes i espais quotidians.
- Enquadrament i dibuix del natural. Relació amb la fotografia. Encaix estructural de les formes: mesura i proporció.
- Espais interiors, exteriors, urbans i naturals.
- Geometria i naturalesa. Patrons geomètrics a la natura.

D. LA LLUM, EL CLAROSCUR I EL COLOR

- L'ombregi i la taca. Escales i claus tonals. Gradacions tonals i escales de valors tonals. Aplicació del clarobscur a composicions de certa complexitat.
- Qualitats i relacions del color. El contrast de color. Color local, tonal i ambiental. Usos del color en el dibuix. Simbologia i psicologia del color aplicada a diferents finalitats creatives. El color en les diferents cultures i estils artístics.
- Dimensions del color. Aplicacions pràctiques.
- Perspectiva atmosfèrica.
- El color associat a la línia. Art òptic i geomètric.

E. LA FIGURA HUMANA

- Representació de l'ésser humà al llarg de la història. Cànon i proporció. Els estereotips de bellesa en diferents èpoques.
- Nocions bàsiques d'anatomia artística. Estructura interna del cos humà: esquelet i músculs. Mecànica muscular. Parts del cos i la seva representació.
- Anotació del natural. L'anatomia artística i representació de l'escorç. Figura humana estàtica i en moviment.
- El retrat. Faccions i expressions. Retrat femení i masculí de diferents edats.
- El cos humà com a suport i com a instrument d'expressió artística al llarg de la història i en l'actualitat.

F. PROJECTES GRÀFICS COL·LABORATIUS

- La distribució de tasques en els projectes gràfics col·laboratius: criteris de selecció a partir de les habilitats requerides i de les necessitats del projecte. La interacció i la negociació en el repartiment de rols i tasques. Estratègies.
- Fases dels projectes gràfics i aplicació al desenvolupament de projectes amb diferents finalitats.

- Estratègies de selecció de tècniques, eines, mitjans i suports del dibuix adequats a diferents disciplines creatives.
- Estratègies d'avaluació de les fases i els resultats de projectes gràfics. L'error com a oportunitat de millora i aprenentatge.